

planning, monitoring & evaluation

Department:
Planning, Monitoring and Evaluation
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

MUHASHO WA U PULANA, U TOLA NAULAVHELESA (DEPARTMENT OF PLANNING MONITORING AND EVALUATION)

TSHIBUGWANA TSHA U TUȚUWEDZA U SWIKELELA MAFHUNGO (PAIA)

Tsho dzudzanywa u ya nga Khethekanyo ya 14 ya Mulayo wa u Tuțuwedza u Swikelela Mafhungo (PAIA)
(Mulayo wa vhuvhili 2 wa 2000)

Venda

Nzudzanyo yo Sedzuluswaho - 2017

KHETHEKANYO		SIAȚARI
A	Marangaphanđa	3
B	Nyendedzi ya kushumisele kwa PAIA	6
C	Mbonalonyangaredzi ya Tshiřirathedzhiki ya DPME	11
D	Zwidodombedzwa zwa Vhukwamani	12
E	Oganogiramu ya DPME	13
F	Manweledzo a Mbekanyamushumo	14
G	Rekhodo dzine dza vha ha DPME	15
H	Nyendedzi ya Khomishini ya Pfanelo dza Vhathu	18

THUMETSCHEDZO 1: *Oganogiramu ya DPME*

THUMETSCHEDZO 2: *FOMO A – U swikelela rekhodo ya Tshipida tsha Muvhuso*

THUMETSCHEDZO 3: *Mutengo wo themendelwaho kha Dzangano liledzani na Muvhuso*

THUMETSCHEDZO 4: *FOMO B - Nđivhadzo ya Khačululo ya nga ngomu*

A. MARANGAPHANDA

Muhasho wa Ofisi ya Muphuresidennde (DMPE), u tshi khou tevhedza **Mulayo wa u Tułuwedzwa ha u Swikelela Mafhungo (PAIA) wa 2000 (Mulayo wa vhvhili 2 wa 2000)**, wo dzudzanya tshibugwana u itela u leludza u swikelelwa ha mafhungo ane a vha kha DPME nga lushaka. Hetshi tshibugwana tshi bvisela khagala maitele ane a tea u tevhedzwa hu tshi swikelelwa mafhungo ane a vha kha DPME sa izwi i tshi Łoda u Łtułuwedza u vha khagala, u dzhia vhudifhinduleli na mvelaphanda ya muvhuso.

Mulayo u ita uri hu shumiswe dzińwe pfanelo dza vhatu dza ndeme dzine dza wanala kha khethekanyo 32 ya Mulayotewa, pfanelo ya u swikelela mafhungo. U amba uri muńwe na muńwe u na pfanelo ya u swikelela mafhungo mańwe na mańwe ane muvhuso wa vha nao na mafhungo mańwe na mańwe ane a vha na muńwe muthu ane a Łodelwa u tsireledza pfanelo ińwe na ińwe.

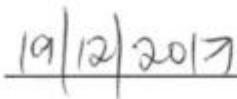

Vho Mpumi Mpofu

Mudzhenerała Muhulwane (Muofisiri wa Mafhungo wa PAIA)

Muhasho wa u Pulana, u Tola na u Lavhelesa

DATUMU:

MADZINA- KHAU

APP	:	Pulane ya Kushumele ya nwaha nga nwaha
CBM	:	U Tola ho disendekaho nga Mudzulapo
CD	:	Mulangi Muhulwane
CIO	:	Muofisiri wa Mafhungo Muhulwane
DDG	:	Muthusa Mulanguli Dzhenerala
DG	:	Mulanguli Dzhenerala
DIO	:	Muthusa Muofisiri wa Mafhungo
DPME	:	Muhasho wa u Pulana, u Tola na u Lavhelesa
FOSAD	:	Foramu ya Afrika Tshipembe ya Vhalanguli Vhahulwane
FSD	:	Ndisedzo ya Tshumelo i Bvaho Phanda
LGMIM	:	Modele wa u khwinisa Ndangulo kha Mivhuso Yapo
MTEF	:	Mutheo wa Kushumele kwa Masheleni wa Vhukati ha nwaha
MPAT	:	Zwishumiswa zwa u tola Kushumele kwa vha Languli
NASA Act	:	Mulayo wa Akhaiyi dza Lushaka na Rekhodo dza Afrika Tshipembe
OCIO	:	Ofisi ya Muofisiri wa Mafhungo Muhulwane
OTP	:	Ofisi ya Mupurimia
PAIA	:	Mulayo wa u tutuwedza u Swikelela Mafhungo, 2000 (Mulayo wa vhuvhili 2 wa 2000),
SAHRC	:	Khomishini ya Pfanelo dza Vhathu ya Afrika Tshipembe
SARS	:	Mbuelo ya Muthelo ya Afrika Tshipembe

THALUTSHEDZO

No.	Mushumo na Mathemo	Thalutshedzo
1	Muofisiri wa Mafhuno	<p>Kha DPME, ndi Mulanguli Dzhenerala (DG). Muofisiri wa Mafhuno wa DMPE u pfukisela maanda kana mishumo ye a hweswa nga hoyu mulayo kha Muthusa Muofisiri wa Mafhuno wa muhasho wawe. Vhunwe vhurumelwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vhu tea u vha ho tou nwaliwa; ▪ a vhu thivheli muthu ane a vha kha vhurumelwa uri a shumise maanda aneo kana a ite mushumo wonoyo ; nahone ▪ tshifhinga tshiñwe na tshiñwe a nga phumulwa kana a khwiniswa nga u tou nwala nga honoyo muthu.
2	Muthusa Muofisiri wa mafhuno	Muofisiri wa Mafhuno u nea ndaela Muthusa Muofisiri wa Mafhuno uri a netshedze rekhodo dza DPME kha mudisi wa khumbelo.
3	Multi wa khumbelo	Muthu muñwe na muñwe ane a khou ita khumbelo kana u wana Rekhodo ya DPME. Any person requesting information or access to a record of DPME.
4	Multi wa khumbelo ya mafhuno a ene muñe	Muthu ane a khou ḥoda u swikelela Rekhodo ine ya vha na mafhuno awe ene muñe.
5	Mafhuno a Vhune	<p>Mafhuno a kwamaho muthu onoyo, ho katelwa fhedzi a songo fhelela kha:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Mafhuno a vhune a kwamaho muvhala, mbeu,vhuimana,tshiiimo tsha mbingano,lushaka,murafho kana vhubvo ha zwa matshilisano,muvhala, vhukale, vhuholefhali,vhurereli,milayo,zwine a tenda khazwo, mvelele, luambo na u bebwa ha uyo muthu; ▪ Mafhuno a kwamaho pfunzo; dzilafho; mulandu; divhazwakale ya u tholiwa kana thiransekisheni dza masheleni dze muthu onoyo a dici ita; ▪ Zwidodombedzwa zwavho zwa vhukwamani, magunwe kana lushaka lwa malofha a muthu onoyo; ▪ Mihumbulo ya muthu, kuvhonele kana dzangalelo ja muthu onoyo nga nn̄da ha musi zwi zwa munwe muthu; ▪ Vhudavhidzani ho rumelwaho nga muthu vhune ha vha ha tshidzumbe, kana vhuñwe vhudavhidzani vhune ha ḥo dzumbulula zwe zwa vha zwo ambiwa kha vhudavhidzani ha u thoma; ▪ Kuvhonele kana mihumbulo ya muñwe muthu nga ha muñwe muthu; ▪ Kuvhonele kana mihumbulo ya muñwe muthu i kwamaho madzinginywa a gavhelo, tshiphuga kana pfufho ine ya khou ya u avhelwa muthu, fhedzi i sa ambi dzina ja uyo munwe muthu hune zwa vhonala na kuvhonele kana mihumbulo ya muñwe muthu; ▪ Vhudavhidzani ho rumelwaho nga muthu vhune ha tou vha ha tshidzumbe lwa tshoṭhe; ▪ Dzina ja muthu hune ja vhonala na mañwe mafhuno a vhuñe a kwamaho muthu; kana hune u dzumbululwa ha dzina zwa ḥo dzumbulula mafhuno nga ha uyo muthu, fhedzi hu sa khou katelwa mafhuno a kwamaho muthu o lovahao lwa minwaha i fhiraho 20.
6	Tshipida tsha Muvhuso	Muhasho wa muvhuso/ kana ndaulo kha sia ja lushaka kana ja vundu ja muvhuso kana masipala munwe na muñwe kha sia ḥapo ja muvhuso.
7	Muthu wa Vhuraru	Muthu kana tshigwada tsha mulayo nga nn̄da ha muthu ane a khou humbelo mafhuno a ene muñe kana tshigwada tsha nnyi na nnyi tshine tsha vha na rekhodo.
8	Rekhodo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mafhuno o rekhodiwaho zwi si na ndavha ya tshivhumbeo kana nyimele ine a vha nga yo ane a vha na DPME. ▪ Vhuñanzi ha thiransekisheni, ho vhulungwaho nga u ri ndi mafhuno ane a vha na vhuñanzi.
9	Duvha ja u shuma	Mađuvha nga nn̄da ha Mugivhela, swondaha kana holodei dza nnyi na nnyi sa zwo ḥalutshedzwaho kha khethenkano yauthoma ya Mulayo wa holodei dza nyi na nnyi,1994 (Mulayo wa fu raru rathi 36 wa 1994)

Mañwalwa kana bugu dzo bveledzwaho nga Khomishini ya Pfanelo dia Vhathu ya Afrika Tshipembe u itela u thusa muthu ane a tama u shumisa pfanelo inwe na inwe u ya nga PAIA.

B. NYENDEDZI YA KUSHUMISELE KWA MULAYO U ITELA U SWIKELELA MAFHUNGO

1. MARANGAPHANDA

Tshibugwana tsho dzudzanywa u ya nga Mulayo wa u Tułuwedza u Swikelela Mafhungo (PAIA) wa 2000 (Mulayo wa vhuvhiti 2 wa 2000).

2. TSHIPIKWA TSHA MULAYO

- U itela uri hu shumiswe pfanelo ya mulayotewa ya u swikelela mafhungo manwe na manwe ane a vha na muvhuso na mafhungo ane a vha na munwe muthu ane a khou ḥođelwa u tsireledza pfanelo;
- U ḥođuwedza u vha khagala, u dzhia vhudifhindulli na mvelaphanđa ya muvhuso;
- U themendela maitele na u langa u swikelelwa ha mafhungo;

Rekhodo dzo ambiwaho kha Mulayo ndi dzone dzine dzođo humbelwa fhedzi. Khumbelo na phindulo dici tea u tevhedza mbetshelwa dza Mulayo.

3. TSHIPIKWA TSHA TSHIBUGWANA

Tshipikwa tsha tshibugwana itshi ndi u bvisela khagala maitele ane a tea u tevhelwa hu tshi itwa khumbelo ya u swikelela mafhungo ane a vha na Muhasho wa u Pulana u Tola na Vhulavhelesi (DPME).

Tshibugwana itsi tshi dovha tsha vha na zwidodombedzwa zwa vhukwamani zwa Muofisiri wa Mafhungo na Muthusa Muofisiri wa Mafhungo o tiwaho vhane vha na vhudifhinduleli ha u langa khumbelo dzođe dza rekhodo dzine dza vha na DPME.

4. MAITELE A KHUMBELO Khethekanyo 14 (1) (d) ya Mulayo

Muiti wa khumbelo u tea u tendelwa a tshi swikelela rekhodzo dza tshiimiswa tsha nnyi na nnyi arali mu iti wa khumbelo o tevhedza ḥođea dzođe dza maitele dici kwamaho u ita khumbelo ya u swikelela rekhodo dzine dza vha kha Mulayo.

4.1 Nzulele ya Khumbelo

(i) Khumbelo ya Luđingo

Khumbelo dici si dza tshiofisi dza luđingo dici a tendelwa nga DPME. Khumbelo dzo itwaho kha Muofisiri wa Mafhungo kana Muthusa Muofisiri wa Mafhungo kha nomboro ya luđingo ine ya vha kha tshibugwana itsi dici do tendelwa, nga nnđani ha musi Muofisiri wa Mafhungo kana Muthusa Muofisiri wa Mafhungo a sumbedza uri mbetshelwa ya Mulayo i tea u tevhedzwa.

(ii) Rekhodo dzine dza dzula dici hone

Mafhungo ane a dzula a hone ane a swikelelwa hu songo đadziwa fomo yo themendelwaho (kha vha lavhelese khethekanyo ire afho fhasi) na u badela mutengo wo tiwaho a do itwa uri a vhe hone ofisini dza DMPE kana nga nđila ye a humbelwa ngao. Nđila dza u swikelela dici katela:

- U vhala vha fhedza vha wana khophi dza matheriaļa arali vha tshi funa vha tshi khou badela mutengo wo themendelwaho wa khophi;
- U swikelela matheriaļa a no tou vhonwa, matheriaļa a no tou thetsheleswa a na manwalwa a zwine zwa khou ambiwa zwe thaiphiwa, u khaseta kana u kopa, kana vhuvhili hazwo.

(iii) Fomo ya u ita khumbelo

Khumbelo ya u swikelela i tea u itwa kha fomo yo themendelwaho yo livhiswa kha muofisiri wa mafhungo wa tshiimiswa tsha nnyi na nnyi nga murahu ha musi mutengo wo themendelwaho wo no badelwa.

Muiti wa khumbelo u tea u ɏadza fomo ino fana na iyo yo ganqiswaho kha Gurann̄a ya Muvhuso (Nd̄ivhadzo ya Muvhuso R187 ya Luhuhi 15, 2012). Heyi fomo yo nambatedzwa kha tshibugwana itsi sa Fomo A (Thumetshedzo 1).

Muiti wa khumbelo u tea u sumbedza arali a tshi khou ɏoda khophi ya Rekhodo kana a tshi khou ɏoda u tou ɏa a vhala rekhodo ofisini dla DPME.

DPME i ɏo lingedza u ita uri muthu uyo a swikelele fomo i nga nd̄ila ye ya humbelwa ngayo. Nga nn̄da ha musi u ita nga u ralo zwi tshi ɏo khakhisa kutshimbideze kwa DPME kana u tshinya rekhodo, kana u pfuka pfanelo dla u kopa dzine dla sa vhe dla Muvhuso. Khumbelo i ɏo tshimbidza hu tshi khou tevhedzwa maga a u sa katela ane a wanala kha Ndima ya 4 ya PAIA.

Arali muiti wa khumbelo a humbelwa mafhungo o imela muñwe muthu, tshiimo tshine muthu a khou ita khumbelo e khatsho tshi tea u sumbedzwa. U itela u thivhela u sa shumiswa nga nd̄ila yone ha Mulayo, DPME i na pfanelo dla u vhudzisa vhuñanzi ha u sumbedza maanda e a fhiwa uri a ite khumbelo o imela munwe.

Arali muiti wa khumbelo a sa koni u vhala kana u nwala, kana a tshi khou ɏoda thuso ya u ɏadza fomo ya khumbelo, a nga ita khumbelo ya rekhodo nga u tou amba. Muthusa Muofisiri wa Mafhungo u ɏo thusa nga u mu ɏadzela fomo yo themendelwaho. Vha ɏo kona u fhiwa khophi ya khumbelo.

4.2 U ɏiswa ha Khumbelo

Khumbelo ya Rekhodo i tea u ɏiswa kha Muofisiri wa Mafhungo kana Muthusa Muofisiri wa Mafhungo. Zwidodombedzwa zwa vhukwamani zwa Muofisiri zwi nga wanwa kha Khethekanyo D ya tshibugwana itsi. U itela tsireledzo, muiti wa khumbelo ane a khou ɏoda u ɏisa khumbelo ofisini dla DPME ngei Union Buildings u ɏo humbelwa u pfi a bvise vhuñanzi ha vhuñe vhu pfadzaho.

5. MUTENGO WO THEMENDELWAHO

Muofisiri wa Mafhungo u tea u humbelwa muiti wa khumbelo nga nd̄ivhadzo, nga nn̄da ha muiti wa khumbelo ya mafhungo a ene muñe, uri a badele mutengo wo themendelwaho (arali u hone) phanda ha musi a tshi isa phanda na u shuma khumbelo.

Mulayo u ta tshaka mbili dla mbadelo:

- *Mbadelo ya khumbelo, ine ya vha mutengo wo tiwaho; na*
- *Mbadelo dla u swikelela, dzine dla katela, u ɏoda na u dzudzanya, tshifhinga, mbadelo dla u bveledza hafhu na mbadelo dla u posa.*

Mutevhe wa mitengo iyi u nga wanwa kha **Thumetshedzo 2**

Arali ha ɏodiwa rekhodo ya tshipiña tsha muvhuso, nahone u dzudzanywa ha rekhodo uri i bviselwe khagala, ho katela nzudzanyo dla u ita uri dici wanale dici nga nd̄ila ye dla humbelwa ngayo, zwi tshi ɏoda awara

dzi no fhira dzo themendelwaho kha milayo maelana na aya maitele, muofisiri wa mafhuno u do divhadza muti wa khumbelo, nga nn̄dani ha muti wa khumbelo ya ene muñe uri a badele, sa dibosithi tshipiða tsha mutengo wo themendelwaho (u sa fhiri nthihi tsha raru) ya mutengo wa u swikelela, une wa do badelwa arali khumbelo yo tendelwa.

Muti wa khumbelo ane a khou ḥoda u swikelela rekhodo dzine dza vha na mafhuno a vhuñe a muti wa khumbelo onoyo ha tei u badela mbadelo dza u ita khumbelo. Muti wa khumbelo munwe na munwe ane a sa khou humbelo mafhuno a ene muñe u tea u badela mutengo wa R35 (mutengo wa fhasia wo tiwaho) kana sa we a vhudzwa wone.

Hu sa athu fhela vhege mbili musi khumbelo yo ḥanganedzwa, Muofisiri wa Mafhuno kana Muthusa Muofisiri wa Mafhuno , nga ndivhadzo, u do humbelo uri muti wa khumbelo, nga nn̄dani ha muti wa khumbelo ya mafhuno a ene muñe, uri a badele mutengo wo themendelwaho (arali u hone) khumbelo yawe i sa athu u shumiwa.

Nga murahu ha musi Muofisiri wa Mafhuno kana Muthusa Muofisiri wa Mafhuno o no ita tsheo nga ha khumbelo, muti wa khumbelo u tea u divhadzwa nga ha tsheo yeneyo nga ndila ye muti wa khumbelo a i nanga. Arali khumbelo ya tendelwa zwi amba uri tea u badela munwe mutengo wa u badela u ḥoda, u dzudzanya, u bveledza, na tshifhinga tshinwe na tshinwe tsho shumiwaho u fhira awara dzo themendelwaho kha u ḥoda, u dzudzanya rekhodo uri a kone u dici swikelela, ho katelwa u itea nzudzanyo dza uri dici waniwe dici kha nyimele ye dza humbelwa ngayo.

Mutengo wo themendelwaho u tea u badelwa nga kheshe zwifhañoni zwa Union Buildings, nga postal order, tsheke kana nga u tou diphositha kha zwidodombedzwa zwa bannga zwo netshedzwaho afho fhasi. He khumbelo ya itwa nga poswo, hu songo vha na tshelede ine ya da na khumbelo. Hune zwa tea, khumbelo i tea u da na tsheke kana mbadelenga poswo. Tshifhinga tsha mañuvha a sumbe tshi tea u fhela uri tsheke i kone u badela hu sa athu shumiwa khumbelo.

Zwidodombedzwa zwa Bannga u itela vha tshi ita khumbelo:

DZINA LA AKHAUNDU: Department of Performance Monitoring and Evaluation (DPME)

BANNGA : First National Bank; Corporate Core Banking

KHOUDU YA DAVHI :253-145

DZINA LA DAVHI: Pretoria

NO YA AKHAUNDU: 6228 7783 429

REFERENTSE: PAIA na dzina la muti wa khumbelo.

Vha humbelwa u fekisela/imeila vhuñanzi ha mbadelo kha DPME kha: No ya Fekisi: 086 644 0319;

imejli: paia@dpme.gov.za

A hu nga vhi na u swikelela rekhodo u swikela mbadelo dzothé dza khumbelo dzo no badelwa.

6. U TENDELA/ U LANDULA KHUMBELO

Khumbelo dzothé dza u swikelela dici do lavheleswa, nahone u tendela na u landula zwi do tshimbilelana na mbetshelwa dzine dza vha kha Ndima 4 ya Mulayo.

6.1 Khañkululo

Muti wa khumbelo a nga ita khumbelo ya khañkululo ya nga ngomu kha tsheo yo itwaho nga Muofisiri wa Mafhuno kha maandalanga a khañkululo o teaho, u itela u hana khumbelo ya u swikelela, kana a

tshi khou hanedza khumbelo na mutengo wa u swikelela, kana nyengedzedzo ya tshifhinga ya u shumana na khumbelo.

- Ndila dza u ita khaṭhululo na mutengo u no badelwa wa khaṭhululo
Khaṭhululo ya nga ngomu i tea u ḋiswa i kha fomo yo themendelwaho – Fomo B yo bviswaho u ya nga maitele a PAIA. Khophi ya heyi fomo yo nambatedzwa kha heli ḥinwalwa kha Ṭhumetshedzo 3. Khophi dza heyi fomo dzi a wanala hafhu ofisini dza DMPE kana webusaithi ya DPME: www.dpme.gov.za
- Fomo dza khaṭhululo
Fomo dzi tea u ḫadziwa dza ḋiswa kha DPME hu sa athu fhela tshifhinga tsho themendelwaho afho fhasi:
 - Khaṭhululo itea u ḋiswa hu sa athu *fhela mađuvha a 60*;
 - Arali ndivhadzo ine ya khou ya kha tshigwada/tshipida tsha vhuraru i tshi khou ṭodea nga khethekanyo 49 (1) (b), khumbelo ya khaṭhululo i tea u ḋiswa hu sa athu fhela mađuvha a 30 nga murahu ha musi ndivhadzo yo no iswa kha mu ḋisi wa khaṭhululo wa tsheo ine ya khou itwa khaṭhululo.

Khaṭhululo ya nga ngomu i tea u ḋiswa kana ya rumelwa kha Muofisiri wa Mafhungo kha ḋiresi yo ḡetshedzwaho kha siṭari 12 ya Tshibugwana itshi.

Muiti wa khaṭhululo u tea nwala zwidodombedzwa zwi fushaho kha fomo ya khumbelo ya khaṭhululo u ya nga ha maitele a ḫalutshedzo a khaṭhululo ya nga ngomu. Vha tea u sumbedza uri vha khou tama u ḡivhadzwa nga ha tsheo ya khaṭhululo nga ndila de, vha kone u badela mutengo wo themendelwaho (arali u hone). U shumiwa ha fomo hu dzhia mađuvha a 30 [u ya nga PAIA].

6.2 Mutengo wa khaṭhululo

Muiti wa khaṭhululo u tea u badela mutengo wa khaṭhululo wo themendelwaho (arali u hone). Tsheo ya khaṭhululo ya nga ngomu i nga kha ḋi lengiswa u swikela mutengo wa khaṭhululo u tshi badelwa.

Nga murahu ha u ḫanganedza khumbelo, Muthusa Muofisiri wa Mafhungo u tea u rumela khaṭhululo ya nga ngomu kha Muofisiri wa Mafhungo hu sa athu *fhela mađuvha a 10 a mushumo*, zwiitisi zwa tsheo yawe, na zwidodombedzwa zwa muthu wa vhuraru ane a vha tshipida tshayo, arali a hone.

6.3 Muthu/tshigwada tsha vhuraru

Arali DPME i tshi khou tendela khaṭhululo ya nga ngomu i no khou hanedza u landulwa ha khumbelo ya u swikelela rekhodo ya muthu wa vhuraru ine ya kwama zwithu zwawe zwa tshidzumbe; madzangalelo a bindu/thengiso na manwe mafhungo a tshipihiri; na rekhodo dza Mbuelo dza Muthelo dza Afrika Tshipembe (SARS), maandalanga o teaho a tea u ḋivhadza muthu wa vhuraru hu sa athu *fhela mađuvha a 30* nga murahu ha musi vho ḫanganedza khaṭhululo. DPME i ḋo ḡetshedza muthu wa vhuraru ḫalutshedzo ya zwo ḥinalwaho kha khaṭhululo, zwidodombedzwa zwa muiti wa khaṭhululo vha sumbedza arali DPME i tshi khou tikedza uri mafhungo a tea u dzumbululwa u itela tshitshavha. Muthu wa vhuraru zwo ralo u na *mađuvha a 21* a u ita makumedzwa a u Nwala uri ndi ngani khumbelo ya u swikelela i sa tei u tendelwa, kana a ḡee thendelo nga u tou ḥinalwa uri rekhodo dzi dzumbululelwie muiti wa khumbelo.

DPME i nga dovha ya lavhelesa uri i ite khaṭhululo ya nga ngomu ya u landula u ḡetshedza mafhungo a no khou ṭodiwa. Muhasho u ḍo tea u ḋivhadza muiiti wa khumbelo nga ha khaṭhululo yeneyo hu *sa athu fhela mađuvha a 30* nga murahu ha musi vho ḥanganedza khaṭhululo ya nga ngomu. Muthu wa vhuraru u na mađuvha a 21 a u ḥwala makumedzwa a uri ndi ngani u swikelela ha rekhodo hu tshi tea u tendelwa.

6.4 Nđivhadzo ya tsheo

DPME i nga khwathisedza tsheo ya u thoma i no khou itelwa khaṭhululo,kana vha ita iñwe tsheo vhudzuloni ha ya kale. Hezwi zwi tea u itwa *hu sa athu fhela mađuvha a 30* nga murahu ha musi ho ḥanganedzwa khaṭhululo ya nga ngomu, kana hu *sa thu fhela mađuvha a 5* nga murahu ha u ḥanganedza makumedzwa o tou Nwalwaho a kwamaho khaṭhululo.

6.5 Khumbelo ya Khothe

Muiti wa khumbelo kana muthu wa vhuraru ane a ḫisa khumbelo ya nga ngomu a tshi khou lwa na tsheo ya muofisiri wa mafhungo ya u landula khumbelo ya u swikelela mafhungo, a nga ita khumbelo khothe fhedzi u itela thandululo yo teaho u ya nga khethekanyo 82 (u tendela ndaela iNwe na iNwe yo teaho i pfalaho) nga murahu ha musi khumbelo iyo yo no iswa kha maitele a u ita khumbelo a nga ngomu. Muiti wa khaṭhululo, muthu wa vhuraru kana muiti wa khumbelo u/vha ḍo dovha a/vha ḋivhadzwa uri u/vha tea u isa khumbelo khothe a/vha tshi khou lwa na tsheo ya khaṭhululo ya nga ngomu hu *sa athu fhela mađuvha a 30* (arali nđivhadzo i tshi khou tea u ḡetshedzwa muthu wa vhuraru).

7. U KHWINISA TSHIBUGWANA

Tshibugwana tshi ḍo khwiniswa hu sa athu fhela ḥwaha we tsha anđadzwa ngawo lwa u thoma kana musi hu na tshanduko khulwane kha mbekanya maitele ine ya kombetshedza uri tshibugwana tshi khwiniswe.

DPME i khou pulana u anđadza tshibugwana nga Nyambo dzothe dza Tshiofisi dza 11.

8. U WANALA HA TSHIBUGWANA

Tshibugwana tshi ḍo wanala fhethu ho themendelwaho nga Mulayo wa u Vhulunga lwa Tshiofisi, na ofisini dza Khomishini ya Pfanelo dza Vhathu ya Afrika Tshipembe, na zwifhaṭoni zwa DPME. Tshibugwana tshi ḍo dovha tsha itwa uri tshi wanale kha webusaithi ya muhasho: www.dpme.gov.za

C. MBONALONYANGAREDZI YA TSHITIRATHEDZHIKI YA DPME

1. BONO

U khwinisa mushumo wa muvhuso na u thusa tshitshavha.

2. TSHIPIKWA

U vhona uri hu swikelela zwipikwa zwa mveledziso na ndivho dza muvhuso zwo bulwaho kha Pulane ya Mveledziso ya Lushaka (NDP) nga kha u pulana ha khwiñe nahone havhudī, u ḥola na u lavhelesa na thikhedzo ya u swikelelwa ha zwipikwa izwo.

3. NDEME

Tshifhinga tshothe ri ḍo vha tsumbo kha zwitenwa zweithe. Hezwi zwi katela u tou fombe kha vhashumelwa vhashu (Muphuresidennde, Muthusa Muphuresidennde, Muvhuso na tshitshavha) na u thetshesela vhashumelwa vhashu na u vha fara nga nđila i na tshirunzi, vhulenda, u fhindula nga u ḥavhanya, na

thonifho. Zwi do vha zwa katela u ri ri vhe dzangano lline ja khou guda ra sa sokou dovhola zwithu zwine zwa tou vha khagala uri a zwi khou shuma.

Ri do lingedza u vha na maitele a u langa ane a khou bvelaphan a na u tevhedza milayo yo the. Ri do dovha ra  hangelesa zwithu zwa ndeme, zwine zwa nga u sa lenga ri tshi ya mi anganoni, u tshimbidza mi anganano zwavhu i nau fhindula imei i, milaedza ya lu hingo na dzinwe khumbelo dzo the nga tshifhinga. Ri do Iwisa u swikelela maitele a ndaulo avhu i u itela u swikelela ndeme ya tshelede, vhukoni na mvelaphan a. Ri do dzhia vhudifhinduleli na u vha khagala.

4. MILAYO NA MAANDA

Muhasho wa u pulana, u  ola na u lavhelesa u wana maanda u bva kha khethekanyo 85 (2) (b-c) ya Mulayotewa wa Afrika Tshipembe une wa bula uri Muphuresidennde u shumisa maanda awe khathihi na mi we mira o ya Khabinethe nga u bveledza na u tevhedza mbekanya maitele dza lushaka na u tshimbidza mishumo ya mihasho ya muvhuso na ndaulo. Mushumo wa DPME wo dovha wa  alutshedza nga ndila i pfadzaho nga Muphuresidennde kha Maambiwa a Nyimele ya Lushaka (SONA) nga 2010, 2011, na 2013. Minist  wa u  ola na u lavhelesa na vhone vho bvisela khagala phindulo dza polotiki dzine dza tea u vha tshipi a tsha mushumo wa DPME.

DPME i ita izwi nga:

- U tshimbidza pulane dza Mihasho kana Thendelano dza Ndisedzo ya Tshumelo u itela zwithu zwa ndeme zwine zwa kwama masia o the kana mvelelo dza Muvhuso na u  ola na u lavhelesa u shumiswa ha pulane idzi;
- U  ola kushumele kwa Mihasho wa Muvhuso munwe na munwe wa Lushaka na wa Vundu na Mimasipala;
- U  ola ndisedzo ya tshumelo ire phan a;
- U ita vhulavhelesi; na u
- Tu wedza maitele a vh i a M&E Muvhusoni.

D. ZWIDODOMBEDZWA ZWA VHUKWAMANI

THAITILI	ZWIDODOMBEDZWA ZWA VHUKWAMANI
MUOFISIRI WA MAFHUNGO	<p>Vho Mpumi Mpofu Mudzhenerala Muhulwane Private Bag X944 Pretoria 0001</p> <p>KANA</p> <p>Union Buildings Government Avenue Pretoria</p> <p>Lutingo #: +27 12 312 0010</p> <p>330 Grosvenor Street Hatfield 0028</p>
MUTHUSA MUOFISIRI WA MAFHUNGO	<p>Mr. Stanley Ntakumba Chief Director PM&E Capacity Development Private Bag X944 Pretoria 0001</p> <p>Lutingo #: +27 12 312 0202 Fekisi #: 086 633 5877 imeili: stanley@dpme.gov.za</p>
MUTSHIMBIDZI WA PAIA	<p>Futhi Umlaw Deputy Director: M&E Policy Co-ordination Private Bag X100 Pretoria 0001</p> <p>Lutingo #: +27 12 312 0207 Fekisi #: 086 644 0319 imeili: futhi@dpme.gov.za or paia@dpme.gov.za</p>
VHAOFISIRI VHA PAIA kha madavhi a DPME	Davhi <i>lirwe na lirwe li do topola</i> Muofisiri wa PAIA uri a shume sa muthu ane a nga kwamiwa khn madavhi <i>othe</i> maelana na khumbelo ya mafhungo a kwamaho PAIA.

E. MANWELEDZO A MBEKANYAMUSHUMO

Zwa zwino muhasho u na madavhi mararu, ane a tshimbilelana na phurofaili (mbonalo) ya mugaganyagwama wa muhasho:

MBEKANYAMUSHUMO YA 1: NDAULO

Tshipikwa	Mbekanyamushumo i na vhudifhindleli ha u ɻetshedza vhurangaphanda ha tshitirathedzhiki na ndangulo. I tshimbidza na u tikedza mishumo ya u pulana kha muhasho wa muvhuso; mveledziso na ndaulo ya pulane dza sekhitara na u khwañhisa mbekanyamaitele kha zwipikwa zwa tshifhinga tshipfufhi, tsha vhukati na tshilapfu, u ɻola kushumele na u bveledza mbekanyamushumo dza u lulamisa u itela u tikedza ɻisedzo ya tshumelo.
Ndivho dza Mbekanyamushumo	<p>U vhona uri muhasho u na vhurangaphanda ha tshitirathedzhhi ho khwañhaho, ndaulo na ndangulo, na u vhona uri u tevhedza milayo yothe yo teaho. Mbekanyamushumo zwa zwino yo vhumbwa nga mbekanyamushumo ɻukhu dzi tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Thikhedzo ya vharangaphanda; ▪ U ɻolamuvhalelano ha nga ngomu;
	<p>Tshipikwa: U ɻetshedza thikhedzo kha vharangaphanda na vhurangaphanda na ha tshitirathedzhiki na ndangulo kha Muhasho</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ U ɻetshedza thikhedzo ya ndaulo na ya vhurangaphanda kha Ministra na Muthusa Ministra ▪ U tshimbidza khwiniso ya ɻisedzo ya tshumelo nga kha sisiteme ya u ɻola ine ya tandulula mbilaelo dza vhadzulapo. ▪ U tshimbidza na u tikedza u bveledza, u kuvhanganywa, u swikelelwa na u shumisa vhuñanzi havhuñi u itela u tikedza PM&E kha muhasho na u mona na muvhuso ▪ U tshimbidza mveledziso na u ɻolwa ha zwiñirathedzi na mbekanyamaitele dza vhaswa dza lushaka ▪ U langa mbetshelwa dza tshumelo ya mabindu kha muhasho ▪ U langa mbetshelwa dza tshumelo ya u ɻola muvhalelano ha nga ngomu ▪ U langa na u tshimbidza mbetshelwa dza masheleni na tshumelo dza ndangulo ya thundu dzo rengwaho

MBEKANYAMUSHUMO YA 2: U TSHIMBIDZWA HA U PULANA HA LUSHAKA

Tshipikwa	Tshipikwa tsha davhi ndi u tshimbidza u pulana huñku na u pulana u mona na muvhuso. Mishumo i katela: <ul style="list-style-type: none"> ▪ U tshimbidza u pulana ha tshifhinga tshilapfu na u avhela mugaganyagwama kha zwipikwa zwa NDP u mona na muvhuso; ▪ U bveledza na u shumisa furemiweke ya u pulana na u tshimbidza pulane dza tshitirathedzhiki na pulane dza kushumele kwa ñwaha nga ñwaha kha zwipikwa zwa MTSF; ▪ U Tshimbidza u ɻolwa ha masiandaitwa a zwa matshilisano na ikonomi na milayo miswa na ya kale na milayo miñku u itela u vhona uri i tshimbilelana na NDP na u thivhela masiandaitwa a songo lavhelewaho. 	
	U tshimbidzwa ha Pulane	U tshimbidza u pulana ha tshifhinga tshilapfu na u dzudzanya u avhelwa ha mugaganyangwama kha zwipikwa zwa NDP u mona na muvhuso

	U Dzudzanywa ha Pulane	Mveledziso na u thomiwa ha furemiweke na u pulana na u tshimbidza u dzudzanywa ha pulane ya tshiṭirathedzhiki na pulane dza kushumele kwa ḥwaha nga ḥwaha kha zwipikwa zwa MTSF.
	Sisiteme ya u ḥola masiandaitwa a matshilisano na ikonomi (SEIAS)	U tshimbidza u ḥolwa ha masiandaitwa a matshilisano na ikonomi a milayo miswa na ya kale na milayo miṭku u itela uri zwi tshimbilelana na NDP na zwithu zwa u thivhela zwipikwa zwi songo lavhelelwaho
MBEKANYAMUSHUMO YA 3 U PULANA NA U ḥOLA HA SEKHITHARA		
Tshipikwa	Mbekanyamushumo i bveledza na u langa pulane dza sekhithara na u khwaṭhisa nyandano ya mbekanyamushumo dza muvhuso, u ya kha zwipikwa zwa tshifhinga tshipufhi, tsha vhukati na tshilapfu; u ḥola u shuma na u bveledza mbekanyamushumo dza u tandulula u itela u tikedza ndisedzo.	
Ndivho dza Mbekanyamushumo	Mbekanyamushumo i langa na u tshimbidza u pulana na u ḥola zwa ikonomi, u pulana na u ḥola zwa matshilisano; u ḥola na u lavhelesa zwa tsireledzo na zwa mashango a ditzshakatshaka; u tikedza mveledziso na u shuma ha zwitirathedzi zwo dodombedzwaho zwa u tandulula na u pulana kha masia a ndeme.	
	U ḥola na u lavhelesa zwa ikonomi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tshipikwa ndi u khwinisa u ḥola na u lavhelesa kha zwa ikonomi nga ndila ine ya ḥo ḥavhanyiswa nyaluwo na vhubinduzi u itela uri u sa vha hone ha mishumo na u sa eḍana zwi nga fhungudzwa; ▪ U tikedza u pulana na u ḥola na netiweke ya themamveledziso dza ikonomi dzo itelwaho u tikedza zwipikwa zwa tshifhinga tshilapfu na tshavhukati kha zwa ikonomi na matshilisano; ▪ U tshimbidza, u pulana na u ḥola mveledziso dza vhupo ha mahayani ho fhelelaho kha u swikelela zwipikwa zwa lushaka zwa nyaluwo i katedaho vhothe na tsireledzo ya zwiliwa u itela vhatu vhothe.
	U pulana na u ḥola kha zwa matshilisano	<ul style="list-style-type: none"> ▪ U tikedza u pulana ha pfunzo dza n̄ha na u pfumbudzwa, na pfunzo dza phasi ▪ Mveledziso na u ḥolwa hafhu ha ndima ya zwa mutakalo ya MTSF ▪ U pulana ho dodombedzwaho ha ECD, mbeu, tsireledzo ya matshilisano na sekhithara dza vhuthihi kha zwa matshilisano ▪ Tshanduko kha nzulele ya shango, u shandukiswa ha nyimele ya masheleni ya mivhuso yapo, u fhaṭa vhupo, u fhaṭa zwiimiswa zwo lavhelesaho vhupo, u shanduka ha ikonomi kha makete wa zwifhaṭo zwine zwa ḥisa vhubinduzi havhuđi kha thandela dza muvhuso
MBEKANYAMUSHUMO YA 4 U ḥOLA SEKHITHARA DZA TSHITSHAVHA NA MVELEDZISO DZA VHUKONI		
Tshipikwa	Tshipikwa tsha davhi ndi u tikedza u tevhedza ha NDP/MTSF nga u ḥola na u khwinisa vhukoni kha zwiimiswa zwa muvhuso u itela u bveledza na u tevhedza u vhona uri pulane dzi shume na u netshedza tshumelo.	
Ndivho dza Mbekanyamushumo	Vhudifhinduleli vhuhulwane ha davhi ndi u ḥola hafhu, u ḥola na u tikedza ha u thomiwa ha Mvelelo dza 9 na 12 dza MTSF na u vhona u thomiwa ha tshiṭirathedzhiki tsha u tandulula u itela u tikedza na u shumiswa, u tshimbidza mbekanyamushumo dza mveledziso ya vhukoni u itela u vhona uri mbekanyamaitele, thulusi na sisteme dza PM&E dici bveledza na u shumiswa zwavhuđi na nyendedzi dza muvhuso.	

	U ḥola na u tikedza tshumelo dza tshitshavha	Tshipikwa tsha mbekanyamushumo iyi ḥukhu ndi u ḥola hafhu, u ḥola na u tikedza u thomiwa ha mvelelo 12 dza MTSF na u tevhedza thandululo dza tshitirathethzhi na u tikedza na u vhona uri zwi tevhedzwe.
	U ḥola na u tikedza mivhuso yapo	Tshipikwa tsha heyi mbekanyamushumo ḥukhu ndi u ḥola hafhu, u ḥola na u tikedza u thomiwa ha mvelelo ya 9 ya MTSF na u thoma thandululo ya u thomiwa uho.
	Mveledziso ya vhukoni	U tshimbidza mbekanyamushumo dza mveledziso ya vhukoni u itela u vhona mveledziso yavhuđi na u shumiswa ha mbekanyamaitele, thulusi na sisiđeme dza PM&E, dici shumaho dza u tandulula mbilaelo na nyendedzi dza muvhuso

CHIEF DIRECTORATE: U ḥOLA HA NDEME HO ĐISENDEKAHO KHA VHADZULAPO

Tshipikwa	Tshipikwa tsha mbekanyamushumo ndi u tshimbidza khwiniso kha nđisedzo ya tshumelo nga kha u ḥola ha ndeme ho đisendekaho kha vhadzulapo na sisiđeme i shumaho ya u tandulula mbilaelo.	
Ndivho dza Mbekanyamushumo	Vhudifhinduleli vhuhulwane ha mbekanyamushumo ndi u engedza na u dzudza sisiđeme ya ndeme ya u ḥola i tshi kona u vhona kushumele kwa muvhuso na u thoma zwithu zwa u disa thandululo zwa tshitirathethzhi u itela u khwinisa kushumele; na u thoma, u tshimbidza, na u khwinisa u ḥola na vhadzulapo na tshitshavha na sisiđeme ya u tandulula mbilaelo.	
	U ḥola ha ndeme na u tikedza	Tshipikwa ndi u tikedza na u tshimbidza u ḥola ha ndeme mishumo ya vharangaphanda kha zwa polotiki, ho katela mbekanyamushumo ya u ḥola muphuresidennde; u vhona uri u ḥolwa hu khou itwa, u itela uri hu tikedzwe masia a zwipikwa zwa DPME; u shuma na tshigwada tsha PMI u itela u dzudzanya na u vhona thandululo u itela u vula zwikhakhisi kha nđisedzo ya tshumelo.
	U ḥola ho đisendekaho kha zwa Muphuresidennde na vhadzulapo	Tshipikwa ndi u bvededa, u tshimbidza na u khwinisa u ḥolwa ha vhadzulapo na tshitshavha; u langa luđingo lwa bvomo lwa muphuresidennde; u tshimbidza na u khwinisa sisiđeme ya u tandulula mbilaelo kha muvhuso

MBEKANYAMUSHUMO YA 5 SISIĐEME YA VHUTANZI NA NDIVHO

	U ḥola	U tshimbidza na u tikedza sisiđeme ya u tikedza ya lushaka ine ya vhona uri u shumiswa ha vhutanzu u bva kha u ḥola huđuku u ya kha ha ndeme ha zwipikwa zwa mbekanyamushumo dza muvhuso na sisiđeme.
	U langa ḥodisiso na nđivho	U netshedza thikhedzo ya vhukati ya ḥodisiso na thikhedzo ya na ndangulo ya nđivho u itela u bvededa na u londota beizi ya vhutanzu u itela u u pulana, mveledziso ya mbekanyamaitele, u thomiwa ha u ḥola na u ḥola hafhu.
	U saukanya na u ḥanganyisa datha	U netshedza data yavhuđi, yo ḥolwaho nga tshifhinga na u saukanya data u itela u tikedza u pulana, u ḥola na u lavhelesa.

MBEKANYAMUSHUMO YA 6 SISIĐEME YA VHUTANZI NA NDIVHO

Tshipikwa	Tshipikwa tsha heyi mbekanyamushumo ndi u tshimbidza mvelaphanda na u vhona uri zwitirathethzhi na mbekanyamaitele zwi khou shuma.	
Ndivho dza Mbekanyamushumo	Mvelaphanda na u ḥola hafhu zwa Mbekanyamaitele ya Lushaka ya Vhaswa (NYP); mvelaphanda ya fureimiweke ya M&E u itela u thomiwa ha NYP; u vhona uri NYP i sumbedzwa kha milayo yođe yo teaho, milayo miđuku na mbekanyamaitele, u lavhelesa NYP na u vhona uri mbekanyamamushumo dza NYDA na miđwe mishumo zwi tshimbilelana na MTEF na zwipikwa	

zwa NYP; u ɳetshedza thikhedzo ya thekhiniki na tshumelo dza u tsivhudza vharangaphaɳda vha polotiki kha mafhuno a dzitshlkatshaka a mashango mavhili na mashangomanzhi kha zwi kwamaho mveledziso ya vhaswa (SADC, AU, UN, Commonwealth, BRICS, Y20, IBSA)

F. REKHODO DZINE DZA VHA DPME

Hetshi tshipida tsha mbekanyamaitele tshi shumana na mbetshelwa ya khethekanyo 14 (1) (d) ya Mulayo wa PAIA, une wa amba uri DPME i tea u ɳetshedza zwidodombedzwa zwa rekhodo dzine ya vha nadzo u itela uri hu kone u khwaṭhisizedza khumbelo ya u swikelela mafhuno o bveledzwaho na o vhulungwaho nga DPME. Dzinwe dza Rekhodo idzi dzi dzula dici hone hu uri dziñwe dici ḥoda uri hu itwe khumbelo phanḍa ha musi dici tshi nga itwa uri dici vhe hone.

(i) Rekhodo dzine dza dzula dici hone – khethekanyo 14(1) (e)

- Pulane dza mbekanyamaitele
- Mivhigo ya nwaha nga nwaha
- Milayo ya Maimo a Mbekanyamaitele
- Mitheo ya Mbekanyamaitele
- Mivhigo
- Nyandadzo
- Ngudo dza Kheisi
- Zwibugwana
- Themphuṭeithi
- Nyendedzi
- Mafhuno a Kushumele ane a vha kha Mbekanyamushumo ya Sisiṭeme ya Nyito
- Mafhuno a kwamaho mishumo yo kunguwedzwaho
- Mañwalo manwe na manwe o itelwaho u vhonwa nga tshitshavha.

Nđila dza u swikelela Rekhodo dzine dza dzula dici hone

Khethekanyo 15 ya Mulayo i amba uri DPME i tea u anđadza mutevhe wa Rekhodo dzine dza dzula dici hone kha muhasho kha Gurann̄a ya Muvhuso. A hu na ḥodea ya uri vha ḥadze FOMO A yo themendelwaho musi vha tshi ḥoda u swikelela Rekhodo dzenedzo. Muiti wa khumbelo ha lavhelelw u badela tshithu, nga nnd̄a ha musi hu tshi khou ḥodea khophi dici na tshivhalo tshinzhi. Ofisi dzoṭhe dza DPME dici tea u ɳetshedza nđila dza u swikelela Rekhodo dzine dza dzula dici hone. Rekhodzo dzine dza vheiwa kha Akhaiivi dza Lushaka dza Afrika Tshipembe u itelwa u vhulungwa dici ḫo itwa uri dici vhe hone ho tevhedzwa milayo yo teaho ya uri dici vhalive:

- Mulayo wa u Tuṭuwedza u Swikelela Mafhuno (Mulayo wa vhuvhili 2 wa 2000)
- Mulayo wa u Tsireledza Mafhuno (Mulayo wa vhu 84 wa 1982); na
- Mulayo wa Akhaiivi dza Lushaka na Rekhodo dza Afrika Tshipembe (Mulayo wa vhu 42 wa 1996 – Mulayo wa NASA)

(ii) Rekhodo dza ndaulo

YUNITHI

THERO NA KHETHEKANYO

DZI DZULA DZI HONE

DZIWANALA VHO ITA KHUMBELO

DZO TSIRELEDZWA

Ofisi ya Muofisiri Muhulwane wa Mafhundo (OCIC)	Ndangulo dza masheleni		✓	
	Milayo ya u fara masheleni	✓		
	Tshibugwana tsha maitele a zwa masheleni	✓		
	Nyendedzi dza MTEF	✓		
	Mañwalo a Thendara		✓	
Ndangulo ya Vhashumi (HR)	Mbekanyamushumo dzo fhambanaho	✓		
	Tshiñiratedzhi	✓		
	Nyendedzi kha maitele a DPME a u nanga na u thola	✓		
	Nyendedzi ya uñola mushumo	✓		
	Tshivhumbeo tsha tshiiimiswa		✓	
	U bveledzwa ha vhashumi		✓	
	Faela dza bazari		✓	
	U nangwa ha vhashumi			✓
	Zwa mutholiwa			✓
	Faela dza vhuñe dza vhashumi			✓
	Khont̄iraka dza kushumele			✓
	Mivhigo ya u lavhelesa kushumele			✓
	Faela dza livi			✓
	Faela dza muholo			✓
	Faela dza kheisi: vhupfiwa ha ndañiso			✓
	U tholwa kha mushumo			✓
	Memoranda			✓
YUNITHI	THERO NA KHETHEKANYO	DZI DZULA DZI HONE	DZIWANALA VHO ITA KHUMBELO	DZO TSIRELEDZWA
	Manwalo			
Muñolamuvhalelano/odithi wa nga ngomu	Tshibugwana tsha maitele na mbekanyamaitele	✓		
	Mañwalwa a u pulana na Zwiñirakitscha	✓		
	Mivhigo ya nwaha nga nwaha	✓		
	Vhudavhidzani na vhashumelwa vha nga nn̄da na vha nga ngomu		✓	
	Mivhigo ya muñolamuvhalelano ya nwaha nga nwaha			✓
Zwa vhudavhidzani	Muvhigo wa nwaha nga nwaha wa DPME	✓		
	Vhudavhidzani na vhoramafhungo	✓		
Ndangulo ya khombo	Mutheo wa ndangulo ya khombo	✓		

	Tshīirathedzhi tsha ndangulo ya khombo	✓		
	Mbekanyamaitele ya ndangulo ya khombo	✓		
	Tshīirathedzhi tsha u thivhela vhufhura	✓		
	Muvhigo wa ḥođisiso ya u lwa na vhufhura na tshandanguvhoni		✓	

(iii) Tshumelo ya Vhashumeli vha Muvhuso

ATHERO NA KHETHEKANYO	DZI DZULA DZI HONE	DZIWANALA VHO ITA KHUMBELO	DZO TSIRELEDZWA
Vhudavhidzani na vhashumelwa vha nga nn̄da		✓	
Thendelano ya Levele ya Tshumelo		✓	
Mafhungo a vhashumi na tshumisano ya vhashumi		✓	
Zwitatamennde na Rekhodo dza zwa masheleni		✓	
Redzhisičara ya ndangulo ya ndaka		✓	
Mañwalwa a zwit̄irakitsa na u pulana		✓	
Mañwalwa a kurengele na kuđisele kwa zwishumiswa		✓	
Mivhigo ya u bvededza vhashumi		✓	
Mivhigo ya zwa pfunzo na khumbelo dza bazari		✓	
Rekhodo dza u dzenela ndangulo ya kushumele		✓	
Mbudziso na phindulo dza muđolamuvhalelano / odithi		✓	
Mbudziso na phindulo dza phalamennde		✓	
Tsivhudzo na phindulo dza nanga buđo		✓	

(iii) Nyandadzo ya mañwalwa a DPME

ATHERO NA KHETHEKANYO	DZI DZULA DZI HONE	DZIWANALA VHO ITA KHUMBELO	DZO TSIRELEDZWA
Mutheo wa mulayo	✓		
Mutheo wa mbekanyamaitele	✓		
Nyendedzi na maitele	✓		
Zwibugwana na Zwishumiswa	✓		
Mivhigo	✓		
Makumedzwa a Tshitandadi	✓		
Zwisumbedzi zwa mveledziso 2007;2009;2010,2011; na 2012		✓	
Pulane ya tshīiratedzhiki 2010/11– 2013/14		✓	
U lavhelesa Ndangulo ya Kushumele		✓	
Memoranda wa Khabinethé			✓
Thendelano dza u kushumele			✓

Thendelano dza Kushumele kwa Dziminista			✓
Muvhigo wa u Tola wa Kotara ya Vhukati			✓

G. NYENDEDZI YA KHOMISHINI YA PFANELO DZA VHATHU

Khathekanyo 10 ya Mulayo wa u Tułuwedza u Swikelela Mafhungo (PAIA), 2000 (Mulayo 2 wa 2000) u amba uri Khomishini ya Pfanelo dza Vhathu ya Afrika Tshipembe (SAHRC) i tea u dzudzanya nyendedzi ya maitele yo leluwaho i sa kondi u pfala ya u sumbedza uri PAIA i shumiswa hani. Nyendedzi i na mafhungo ane a nga di ɯodiwa nga muthu ane a khou tama u shumisa pfanelo dzo sumbedzaho kha Mulayo. Mbudziso maelana na iyi nyendedzi dzi tea u livhiswa kha:

The South African Human Rights Commission

PAIA Unit (The Research and Document Department)

Private Bag X2700

HOUGHTON

2041

Lułingo: +27 11 484 8300

Fekisimeili: +27 11 484 1360

Webusaithi: www.sahrc.org.za

imeili: paia@sahrc.org.za

planning, monitoring
& evaluation

Department:
Planning, Monitoring and Evaluation
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

MUHASHO WA U PULANA, U TOLA NA U LAVHELESA

FOMO A

KHUMBELO YA U SWIKELELA REKHODO DZA TSHIPIDA TSHA MUVHUSO

Khethekanyo 18 (1) ya Mulayo wa u Tuwedza u Swikelela Mafhungo, 2000 (**Mulayo wa 2000**) [**Ndaela 2**]

Hu SHUMISWA NGA MUvhuso

Nomboro ndaula: _____

Khumbelo yo tanganedzwa nga: _____

Kha vha hwale dzina na tshifani tsha Muofisiri wa Mafhungo/Muthusa Muofisiri wa Mafhungo

nga (datumu) _____ kha ja (fhethu) _____

Mutengo wa khumbelo (arali u hone): R _____

Dephosithi (arali i hone): R _____

Mutengo wa u swikelela: R _____

Tsaino ya Muofisiri wa Mafhungo/ Muthusa Muofisiri wa Mafhungo: _____

Zwidodombedzwa zwa tshipida tsha muvhuso

Muofisiri wa Mafhungo: Vho Mpumi Mpofu (MudzheneraJa Muhulwane)

Kana

Mr. Stanley Ntakumba (Mulangi Muhulwane)

MUHASHO WA U PULANA, U TOLA NAULAVHELESA

Private Bag X944

Pretoria

0001

South Africa

Nomboro ya lutingo: +27 12 312 0202

Nomboro ya fekisi: +27 086 683 5677

www.dpme.gov.za

paia@dpme.gov.za

B. ZWIDODOMBEDZWA ZWA MUTHU ANE A KHOU HUMBELA U SWIKELELA REKHODO

- a) *Zwidodombedzwa zwa muthu ane a khou humbela u swikelela Rekhodo zwi tea u nwalwa afho fhasi.*
b) *Diresi na/kana nomboro ya fekisi ya fhano Afrika Tshipembe ine mafhungo a tea u rumelwa khayo, i tea u ḥwaliwa.*
c) *Vhuļanzi ha vhuimo vhune khumbelo ya khou itwa muthu e khaho, arali i hone, i tea u nambatedzwa.*

Madzina nga vhuđalo na tshifani: _____

Nomboro ya bugundaula: _____

Diresi ya poswo: _____

Nomboro ya fekisi: _____

Nomboro ya luđingo: _____

Diresi ya imeili: _____

Vhuimo vhune khumbelo ya khou twa muthu e khaho, musi i tshi khou itelwa munwe _____

C. ZWIDODOMBEDZWA ZWA MUTHU ANE KHUMBELO YA KHOU ITELWA ENE

Heyi khethekanyo i tea u ǵadziwa FHEDZI arali khumbelo ya mafhungo i tshi khou itelwa muñwe

Madzina nga vhuđalo na tshifani: _____

Nomboro ya bugundaula: _____

D. ZWIDODOMBEDZWA ZWA REKHODO

- a) *Kha vha nwale zwidodombedzwa zwođhe zwa Rekhodo ine vha khou i ḥoda, ho katelwa nomboro ndaula arali vha tshi i ḥivha, u itela uri Rekhodo i kone u ḥivhiwa hune ya vha hone.*
b) *Arali tshikhala tsho ńetsheadzwaho tshi tshiđuku, vha humbelwa u ri vha bvelephanda vha nwale kha liñwe siatari vha li nambatedze kha iyi fomo.*
c) *Muiti wa khumbelo u tea u saina masiatari ođhe o tumetshedzwaho.*

1. Thaluso ya Rekhodo, kana tshipida tsho tiwaho tsha Rekhodo: _____

2. Nomboro ndaula, arali i hone: _____
3. Zwiñwe zwidodombedzwa zwa Rekhodo: _____

E. MBADELO

- a) Khumbelo ya u swikelela Rekhodo, ine ya sa vhe rekhodo ine ya vha na mafhungo a vhone vhañe, i do shumiwa nga murahu ha musi mutengo wa khumbelo wo no badelwa.
- b) Vha ño ñivhadzwa nga ha mutengo une wa khou tea u badelwa sa mutengo wa u ita khumbelo.
- c) Mutengo une wa tea u badelwa u itela u swikelela Rekhodo u ñisendeka kha tshivhumbeo tshine vha khou ñoda u wana mafhungo avho na tshifhinga tshipfalaho tshi ñodeaho uri hu kone u ñodiwa, na u dzudzanywa rekhodo.
- d) Arali vha tshi tewa nga u sa badela mbadelo dzinwe na dzinwe, ri humbela uri vha ambe tshiitisi tsha u sa tewa nga u badela.

Tshiit tsha u sa tewa nga u badela:

F. FOMO YA U SWIKELELA REKHODO

Arali vha tshi thivhelwa nga vhuholefhaluuri vha vhale, vha vhone kana u thetshelesa Rekhodo i kha tshivhumbeo tshe ya ñestshedzwa ngatsho kha 1 u swika 4 afho fhasi, kha vha ambe vhuholefhalu havho vha sumbedze uri vha khou ñoda Rekhodo i kha nyimele ifhio.

Kha vha swaye bogisi ño teaho nga X.

Vhuholefhalu		Tshivhumbeo tshine Rekhodo dza khou ñodea ngatsho	
--------------	--	---	--

NOTSI:

- a) U tendelwa ha khumbelo yavho ya u swikelela nga tshivhumbeo tshe vha tshi bula zwi nga bva kha uri Rekhodo zwa zwino i kha tshivhumbeo tshifhio.
- b) U swikelela Rekhodo nga tshivhumba tsho humbelwaho zwi nga landulwa kha dzinwe nyimele. Kha nyimele dzenedzo vha ño ñivhadzwa arali vha tshi nga i swikelela i nga tshinwe tshivhumbeo.
- c) Mutengo une wa tea u badelwa vha tshi swikelela rekhodo, arali u hone, u ñi sendeka zwituku kha tshivhumbeo tshe vha humbela u swikelela rekhodo ngatsho.

1. Arali rekhodo i kha tshivhumbeo tsho tou ñwalwaho kana tsho tou gandiswaho:			
Khophi ya rekhodo		U ñola rekhodo	
2. Arali rekhodo dici na zwifanyiso zwo no tou vhonwa (ho katelwa zwinepe, zwisilaidi, rekhodo dza video, zwifanyiso zwo bveledzwaho nga khomphutha, zwiketzhe, nz)			
U vhonwa zwifanyiso		khophi ya zwifanyiso	
3. Arali rekhodo i na maipfi o rekhodiwaho kana mafhungo ane a nga dovha a bveledza sa zwithu zwi no tou thetsheleswa			
U thetshelesa ñhireke/ khasete	Rekhodo yo tou ñwalwaho ya ñhireke* (liñwalwa ño tou ñwalwaho (transcript) kana ño gandiswaho)		
4. Arali rekhodo dici kha khomphutha kana kha tshivhumbeo tsha elekíthironiki kana tsho no vhalea nga mutshini:			
Khophi yo tou gandiswaho ya rekhodo		Khophi yo tou gandiswaho ya mafhungo yo bvaho kha rekhodo	
		Khophi ya tshivhumbeo tshi	

			vhalwaho nga khomphutha	
Kha vha dzhielie n̄tha uri arali rekhodo i sa wanali nga luambo lune vha lu takalela, vha nga kha d̄i i wana i nga luambo lwonolo lune lwa vha hone.				
Arali vho humbelo khophi kana linwalwa lo tou nwalwaho (afho n̄tha), vha khou t̄oda khophi kana liñwalwa li tshi tou poswa kha vhone?	EE		HAI	
5. Vha khou tama rekhodo dici tshi da nga luambo lufhio? In which language would you prefer the record?				

G. NDIVHADZO YA TSHEO I KWAMAHО KHUMBELO YA U SWIKELELA

Vha do ñivhadzwa uri khumbelo yavho yo tendelwa/ kana yo landulwa. Arali vha tshi khou tama u ñivhadzwa nga inwe ndila, vha humbelwa u bula ndila ya hone vha ñetshedze zwidodombedzwa zwo teaho u itela uri zwe vha humbelo zwi itwe.

Vha khou tama u ñivhadzwa nga ha tsheo maelana na khumbelo yavho ya u swikelela rekhodo nga ndila de?

Yo sainiwa _____ nga la _____ la _____ 20 _____

Tsaino ya muti wa khumbelo/kana muthu ane a khou itelwa khumbelo.

MUHASHO WA U PULANA, U TOLA NA U LAVHELESA
MUTENGO WO THEMENDELWAHO MAELANA NA TSHIPIDA TSHA MUVHUSO

1. Mutengo wa khophi ya tshibugwana sa zwe bulwaho kha mulayo 5 (c) ndi R0.60 kha fothokophi inwe na inwe ya siaṭari ḥa saizi ya A4 kana tshipida tsha hone.

2. Mitengo ya u bveledza hafhu ho bulwaho kha mulayo 7 (1) ndi i tevhelaho: R
 - (a) kha fothokophi inwe na inwe ya siaṭari ḥa saizi ya A4 kana tshipida tsha hone 0.60
 - (b) kha khophi inwe na inwe yo gaṇdiswa ya siaṭari ḥa saizi ya A4 kana tshipida tsho vhwewaho kha khomphutha kana tshivhumbeo tsha eļekithironiki kana tshi no vhalea nga mutshini 0.40
 - (c) kha khophi ine ya vha kha tshivhumbeo tshine tsha vhalea nga khomphutha
 - (i) CD/DVD 40.00
 - (d) (i) kha manwalwa (transcription) a zwifanyiso zwe no tou vhonwa, kha siaṭari ḥa saizi ya A4 kana tshipida tsha hone 22.00
 - (ii) kha khophi ya zwifanyiso zwe no tou vhonwa 60.00
 - (e) (i) kha u nwalwa ha rekhodo i no tou thetsheleswa, kha siaṭari ḥa saizi ya A4 kana tshipida tsha hone 12.00
 - (ii) kha khophi ya rekhodo ine ya tou thetsheleswa 17.00

3. Mutengo wa u humbelu u no badelwa nga muiṭi wa khumbelo, ane a sa khou humbelu mafhungo a ene muṇe, o bulwaho kha mulayo 7 (2) ndi: 35.00

- 4.1 Mutengo wa u swikelela u no badelwa nga muiṭi wa khumbelo o bulwaho kha mulayo 7 (3) ndi u tevhelaho: R
 - (a) kha fothokophi inwe na inwe ya siaṭari ḥa saizi ya A4 kana tshipida tsha hone 0.60
 - (b) kha khophi iñwe na iñwe yo gaṇdiswaho ya siaṭari ḥa saizi ya A4 kana tshipida tshine tsha vha kha khomphutha kana tshivhumbeo tsha eļekithironiki kana tsho no vhalwa nga mutshini 0.40
 - (c) kha khophi ine ya vha kha tshivhumbeo tshi no vhalea nga khomphutha
 - (i) CD/DVD 40.00
 - (d) (i) kha zwifanyiso zwi no tou vhonwa zwe nwalwaho, kha siaṭari ḥa saizi ya A4 kana tshipida tsha hone 22.00
 - (ii) kha khophi ya zwifanyiso zwe no tou vhonwa 60.00
 - (e) kha iñwalwa ḥa rekhodo i no tou thetsheleswa
 - (i) kha siaṭari ḥa saizi ya A4 kana tshipida tsha hone 12.00
 - (ii) kha khophi ya rekhodo i no tou thetsheleswa 17.00
 - (f) u ṭoda na u dzudzanya rekhodo uri i bviselwe khagala 15.00

Kha awara inwe na inwe kana tshipida tsha awara, hu songo katelwa awara ya u thoma, ine ya vha yone ine ya teau shumiswa kha u ṭoda na u dzudzanya

- 4.2 Kha Khethekanyo 22 (2) ya Mulayo, hu shuma zwitevhelaho:
 - (a) awara dza rathi sa awara dzine dza ḫo pfukiswa phanḍa ha musi dephosithi i tshi badeliswa.
 - (b) nthihi tsha raru ya mutengo wa u swikelela u tea u badelwa sa dephosithi nga muiṭi wa khumbelo.
- 4.3 U poswa hu tea u badelwa musi khophi ya rekhodo i tshi tea u poswa kha muiṭi wa khumbelo
- 4.4 Mbadelo ya khaṭhululo i badelwaho malugana na u ḫisa khaṭhululo ya nga ngomu nga muiṭi wa khumbelo a tshi khou lwa na u landulwa ha khumbelo yaye ya u swikelela yo sumbedzwaho kha Khethekanyo 75 (3) (a) ya mulayo 50.00

MUHASHO WA U PULANA, U TOLA NA U LAVHELESA

FOMO B

NDIVHADZO YA KHAṬHULULO YA NGA NGOMU

Khethekano 75 ya Mulayo wa u Tuṭuwedza u Swikelela Mafhungo, 2000 (Mulayo 2 wa 2000)
[Ndaela 8]

A. Zwidodombedzwa zwa tshipiqa tsha muvhuso:

Muofisiri wa Mafhungo: Vho Mpumi Mpofu (Dzhenerala Muhulwane)

Kana

Mr. Stanley Ntakumba (Mulangi Muhulwane)

MUHASHO WA U PULANA, U TOLA NAULAVHELESA

Private Bag X944

Pretoria

0001

South Africa

Nomboro ya lutingo: +27 12 312 0202

Nomboro ya fekisi: +27 086 683 5677

www.dpme.gov.za

paia@dpme.gov.za

B. Zwidodombedzwa zwa mudi wa khumbelo/ muthu wa vhurau ane a khou ḥoda khaṭhululo ya nga ngomu

- a) Zwidodombedzwa zwa muthu ane a khou ḥoda khaṭhululo ya nga ngomu zwi tea unwalwa afho fhasi.
- b) Vhuṭanzi ha vhuimo vhune khaṭhululwo ya khou ḥodwa i kha ho. Arali vha tshi tea u vhu ḫisa, vha tea u vhu nambatedza.
- c) Arali muthu a no khou ḥoda khaṭhululo a muthu wa vhuraru, a si muthu o thomaho u humbela mafhungo, zwidodombedzwa zwa mudi wa khumbelo zwi tea u ḫwalwa afho fhasi kha C

Madzina nga vhudalo na tshifani: _____

Nomboro ya bugundaula: _____

Diresi ya poswo: _____

Nomboro ya fekisi: _____

Nomboro ya lutingo: _____

Diresi ya imeili: _____

Vhuimo vhune khumbelo ya khou itwa muthu e kha ho musi i tshi khou itelwa muñwe muthu: _____

C. Zwidodombedza zwa muiti wa khumbelo:

Heyi khethenkanyo i tea u dadziwa FHEDZI arali muthu wa vhuraru (muñwe nga ndani ha muiti wa khumbelo) a vha a tshi khou ṫoda khatululo ya nga ngomu.

Madzina nga vhuḍalo na tshifani: _____

Nomboro ya bugundaula: _____

D. Tsheo ine khaṭhululo ya khou itelwa yone:

Kha vha swaye tsheo ine khaṭhululo ya nga ngomu ya khou itelwa yone nga X kha tshibogisi tsho teaho

	U landula khumbelo ya u swikelela.
	Tsheo maelana na mutengo wo themendelwaho u ya nga kha khethenkanyo 22 ya Mulayo.
	Tsheo i kwamaho nyengedzedzo ya tshikhala tshine khumbelo ya khou tea u shumiwa ngatsho u ya nga khethenkanyo 26 (1) ya Mulayo.
	Tsheo u ya nga khethenkanyo 29 (3) ya Mulayo ya u landula u swikelela khumbelo i kha tshivhumbeo tsho humbelwaho nga muiti wa khumbelo.
	Tsheo ya u tendela khumbelo ya u swikelela.

E. Zwiitisi zwa khumbelo ya khaṭhululo:

Arali tshikhala tsho ḡetschedzwaho tshi tshiṭuku, vha humbelwa u bvelaphanḍa na u ḥwala kha jiñwe siṭari vha ji nambatedze kha fomo iyi. Vha tea u saina mañwe masiṭari oṭhe o engedzedzwaho.

Kha vha ḥwale zwiitisi zwa khumbelo ya khaṭhululo ya nga ngomu _____

Kha vha ḥwale mañwe mafhungo ane a nga vha na vhushaka hu tshi lavheleswa khumbelo ya khaṭhululo. _____

F. Ndīvhadzo ya tsheo ya khaṭhululo:

Vha ḡo ḡivhadzwa nga u tou nwala nga ha tsheo ya khaṭhululo yavho ya nga ngomu. Arali vha tshi khou tama u ḡivhadzwa nga iñwe ndila, vha humbelwa u sumbedza ndila ya hone vha ḡetschedze zwidodombedza zwo teaho u ita uri khumbelo yavho i kone u tevhedza.

Kha vha nwale ndila ya hone: _____

Zwidodombedza zwa ndila yeneyo: _____

Yo sainiwa _____ nga la _____ la _____ 20 _____

Tsaino ya muhumbeli wa khaṭhululo: _____

HU SHUMISWA NGA MUHASHO:**REKHODO DZA TSHIOFISI DZA KHA^THULULO YA NGA NGOMU**

Khumbelo ya kha^Thululo yo tanganedzwa nga la _____ (datumu)
Nga (kha vha ambe vhuimo, dzina na tshifani tsha Muofisiri wa Mafhungo/ kana Muthusa Muofisiri wa Mafhungo).
Khumbelo ya kha^Thululo yo diswa na zwiitisi zwa tsheo ya Muofisiri wa Mafhungo/Muthusa Muofisiri wa Mafhungo nahone, hu ne zwa tea, zwidodombedzwa zwa muthu wa vhuraru ane rekhodo dza kwama ene, zwe diswa nga Muofisiri wa Mafhungo/Muthusa Muofisiri wa Mafhungo nga la _____ (datumu) kha maandalanga o teaho.

MVELELO DZA KHA^THULULO: _____**TSHEO YA MUOFISIRI WA MAFHUNGO/MUTHUSA MUOFISIRI WA MAFHUNGO:**Kwa^Thisedzwa: _____

Tsheo ntswa yo imelwaho: _____

Tsheo ntswa: _____

MAANDALANGA O TEAHO**DATUMU**

YO TANGANEDZWA NGA MUOFISIRI WA MAFHUNGO/MUTHUSA MUOFISIRI WA MAFHUNGO U BVA KHA
MAANDALANGA O TEAHO NGA (DATUMU): _____